

Zingems leghoen

Het Vereenvoudigd Beheer van Neerhofdieren (VBN) door SLE is erkend door de Vlaamse overheid

Doel

Instandhouding lokaal ras

Eigenschappen

Herkomst Het Zingems leghoen is één van onze recentste kippenrassen, gecreëerd in de jaren 1970 door Dhr. Dion De Laporte uit Ouwegem, deelgemeente van het Oost-Vlaamse Zingem. In de tweede helft van 20ste eeuw werd op de eiermarkt het witte ei meer en meer verdrongen door het bruine ei van de leghybriden. Het idee rijpte bij Dhr. De Laporte om een Belgisch kippenras te ontwikkelen gelijkend op de Goudbrakel en dat bruine eieren zou leggen. De uitgangsrassen waren de Goudbrakel en de Rhode Island Red, een dubbeldoelras met een uitstekende legcapaciteit. Tevens werden enkele bruine leghybriden ingekruist. Door een doorgedreven selectie werd een homogeen kippenras met een fraai uitzicht bekomen, bekroond met de officiële erkenning als Belgisch ras in 1985.

Uiterlijk lijkt het Zingems leghoen vrij sterk op de Goudbrakel, doch de bevedering heeft een geheel eigen kleur en tekening. Door de invloed van de Rhode Island Red is de grondkleur een tint donkerder. De bandtekening is minder strak afgelijnd en de bruine banden zijn ongeveer even breed als de zwarte banden. Dit zorgt ervoor dat het globale uitzicht van zowel hanen als hennen veel bruiner is. Bij de hanen valt dit verschil nog meer op. Daar waar de Goudbrakel hanen over een duidelijk gebande bovenborst beschikken, moet deze bij de Zingemse hanen perfect egaal roodbruin zijn. Hennen hebben in tegenstelling tot Brakelhennen een rechtopstaande kam.

Oorspronkelijk werd het ras voornamelijk rond de streek van Zingem gehouden door een beperkt aantal fokkers waardoor het erg zeldzaam was. Inmiddels is de belangstelling voor dit ras opnieuw toegenomen (2014) en zijn enkele foktomen verspreid over Vlaanderen en het noorden van Wallonië.

Zingems leghoen haan en hennen

© Leo Vermeir

Algemeen voorkomen

Middelhoog gesteld landhoen met lange licht afhellende rug en bijna horizontaal gedragen vleugels. Het is tamelijk fors van bouw met goed geronde brede en diepe borst. De staartpartij is zeer goed ontwikkeld. De middelgrote enkele kam moet bij beide geslachten rechtop staan.

Eigenschappen

- levendig en vertrouwelijk van aard
- vliegt weinig, omheining van 1,5 m hoogte volstaat; verkiest de vrije uitloop
- goed gehard en vroegrijp
- de leg is goed, met ongeveer 220 eieren per jaar
- de getinte eieren wegen ongeveer 65 gram
- neiging tot broeden komt weinig voor

Uiterlijk haan

- **kam:** enkel, middelgroot en recht met 4 tot 6 regelmatig gevormde kamtanden. Kamhiel niet te lang en vrij van de schedel, horizontaal gedragen. Fijn van weefsel en felrood van kleur
- **kop:** krachtig met brede schedel, iets afgeplat
- **gezicht:** fijn van weefsel en felrood van kleur
- **snavel:** krachtig en gebogen; hoornkleurig
- **kinlellen:** middellang, goed gerond, fijn van weefsel en felrood van kleur
- **oorlellen:** amandelvormig, middelgroot, glad en vlak aanliggend; wit van kleur
- **ogen:** groot en rond, bruin tot donkerbruin van kleur
- **hals:** middellang, iets naar voor gebogen
- **romp:** breed, diep en gestrekt, enigszins rechthoekig van bouw, licht afhellend naar achter. Fiere houding met iets opgerichte borst
- **rug:** lang en breed, iets naar achter aflopend
- **borst:** breed en diep, goed gerond, iets naar voor maar niet te hoog gedragen
- **vleugels:** goed ontwikkeld, vast en gesloten aan de romp, bijna horizontaal gedragen, vleugeleinden onder het zadelbehang verborgen
- **staart:** goed ontwikkeld, onder een hoek van 50° gedragen; staartstuurveren breed en lang, goed geopend maar elkaar goed afdekkend; sikkels goed ontwikkeld en fraai gebogen; staartdekveren goed aansluitend bij het zadelbehang
- **benedendijen:** behoorlijk van lengte, voor een deel schuilgaand in de flankbevedering
- **loopbenen:** middellang, glad en fijn geschubd, leiblaauw van kleur
- **tenen:** goed gespreid, leiblaauw
- **nagels:** gebogen en hoornkleurig
- **bevedering:** vol, glad aanliggend, donspartij gesloten
- **halsbehang:** zeer goed ontwikkeld, reikend tot op de schouders en de rug
- **zadelbehang:** goed ontwikkeld, overgang naar de staart goed opvullend

Uiterlijk hen

Behalve de secundaire geslachtsverschillen, dezelfde kenmerken als bij de haan, met uitzondering van:

- **kam:** enkel, middelgroot, rechtopstaand, fijn van weefsel en rood tot donkerrood van kleur
- **rug:** breed, lang en vlak, bijna horizontaal
- **romp:** breed, diep en gestrekt, rechthoekig van bouw. Iets naar achter ver-smallend. Achterdeel breed en diep met behoorlijk ontwikkelde legbuik
- **staart:** half geopend, onder een hoek van 40° gedragen

Erkende kleurslagen (1): goud.

1. Goud

Bij de haan:

- **kop:** warm bruin, oorveertjes bruin
- **halsbehang:** warm bruin zonder tekening
- **rug en zadel:** warm bruin zonder tekening
- **hals en bovenborst:** warm bruin zonder tekening
- **benedenborst en flanken:** warmbruin met iets zwarte bandtekening
- **vleugels:** vleugelboog warm bruin. Vleugeldekveren warmbruin met dwars over de veer meerdere zwarte banden. Kleine slagpennen grof geband. grote slagpennen buitenvaan bruin, binnenvaan bruin-zwart gewolkt
- **staart:** staartstuurveren zwart met iets bruine rand. Grote sikkels glanzend zwart met aan de randen van het uiteinde een onderbroken visgraattekening. Overige sikkels bruin met glanzend zwart doormengd
- **buik:** bruin met dof grijze banding
- **donskleur:** donkergrijs

Bij de hen:

- **kop:** warm goudbruin, oorveertjes bruin
- **halskraag:** warm goudbruin zonder tekening
- **rug en zadel:** warm goudbruin met dwars over de veer meerdere goed afgelijnde zwarte banden. De zwarte banden zijn iets breder dan de goudbruine gedeelten
- **hals en bovenborst:** warm goudbruin met dwars over de veer meerdere goed afgelijnde zwarte banden. De zwarte banden zijn iets breder dan de goudbruine gedeelten.
- **benedenborst en flanken:** warm goudbruin met dwars over de veer meerdere goed afgelijnde zwarte banden. De zwarte en goudbruine gedeelten zijn ongeveer even breed
- **vleugels:** vleugeldekveren warm goudbruin met dwars over de veer meerdere goed afgelijnde zwarte banden. Kleine slagpennen grof doch regelmatig geband, grote slagpennen buitenvaan bruin en binnenvaan bruinzwart gewolkt
- **staart:** staartstuurveren met een zo duidelijk mogelijke grove bandtekening
- **benedendijen:** zoveel mogelijk getekend zoals de benedenborst
- **donskleur:** bleekgrijs

Fouten:

Te veel tekening in hals of de bovenborst bij de hen; zwakke bandtekening; te veel banding op de borst bij de haan; te weinig tekening in de vleugels; te weinig tekening in de staartstuurveren bij de hen; wit in vleugel- of staartpennen.

Gewichten

Jonge haan 2,50 kg
Jonge hen 2,00 kg

Overjarige of oude haan 2,80 kg
Overjarige of oude hen 2,50 kg

Te vermijden fouten

Omvallende kam; te lichte oogkleur; rood in de oren; onvoldoende aangesloten vleugels; te hellende rug; te gesloten of te gespreide staart; te smalle bouw; wit in het gezicht; te weinig legbuik; te korte sikkels.

Zware fouten

Rode of gele oorlellen, sporen van geel pigment in de loopbenen, snavel of huid.

Status

Bedreigd.

Geografisch

Bijna volledig in Oost-Vlaanderen.

Systeem van identificatie - niet-verwijderbare ring

Pluimvee dat gehouden wordt op het eigen erf dient niet identificeerbaar te zijn en bij het verhandelen van dieren van de ene fokker naar de andere moeten de dieren ook niet identificeerbaar zijn. Maar van zodra dieren naar een verzameling (tentoonstelling of verkoopmarkt, ...) gaan, moeten ze identificeerbaar zijn met een niet-verwijderbare pootring. SLE verdeelt ringen die ook op pluimveetentoonstellingen aanvaard worden (EE-ringen). Daarnaast heeft SLE ringen voor dieren van eigen kweek die bestemd zijn voor huis- tuin- en keukengebruik.

De ringmaat voor het Zingems leghoen: 20 mm (haan) en 18 mm (hen).

De wet zegt het volgende: *“Het verhandelen van pluimvee en hobbypluimvee naar en door ‘hobbyhouders’, al dan niet via de markten, is verboden, met uitzondering van de afwijkingen.”*

De afwijkingen:

1) In afwijking van het algemeen verbod, is het verhandelen van pluimvee en hobby pluimvee, al dan niet via de markten, door een **pluimveehandelaar** toegelaten onder de volgende bijkomende voorwaarden:

De pluimveehandelaar kan enkel pluimvee en hobbypluimvee verhandelen dat afkomstig is van:

- a) een houder van **pluimvee geregistreerd in Sanitel**.
- b) een houder van **hobbypluimvee geregistreerd in Sanitel**, op voorwaarde dat deze al zijn kippen, kalkoenen, parelhoenders, kwartels (met uitzondering van dwergkwartels), fazanten, patrijzen, loopvogels, duiven van geslacht Columba en pauwen door een erkende dierenarts tegen ND heeft laten **vaccineren**. Deze vaccinatie gebeurde ten minste één keer per jaar met een geregistreerd geïnactiveerd vaccin, met een interval van maximum 12 maand tussen 2 opeenvolgende vaccinaties en volgens de instructies en het entschema vermeld in de bijsluiters van het gebruikte vaccin. De vaccinatie werd door de erkende dierenarts geattesteerd. De aangekochte dieren waren bovendien minstens 15 dagen en maximum 9 maanden voor de aankoop gevaccineerd.
- c) een houder van **hobbypluimvee, die niet in Sanitel geregistreerd is**, op voorwaarde dat:
 - de verhandelde kippen, kalkoenen, parelhoenders, kwartels (met uitzondering van dwergkwartels), fazanten, patrijzen, loopvogels, duiven van het geslacht Columba en pauwen individueel geïdentificeerd zijn met een gesloten **niet-verwijderbare pootring**, verdeeld door een erkende vereniging als bedoeld in het koninklijk besluit van 2 juni 1998 betreffende de zoötechnische en genealogische voorschriften voor de verbetering en de instandhouding van de pluimvee- en konijnenrassen of in het besluit van de Vlaamse Regering van 19 maart 2010 betreffende de organisatie van de fokkerij van voor landbouw nuttige huisdieren.
 - deze de verhandelde vogels door een erkende dierenarts tegen ND heeft laten **vaccineren**. Deze vaccinatie gebeurde ten minste één keer per jaar met een geregistreerd geïnactiveerd vaccin, met een interval van maximum 12 maand tussen 2 opeenvolgende vaccinaties en volgens de in-

- structies en het entschema vermeld in de bijsluiters van het gebruikte vaccin. De vaccinatie werd door de erkende dierenarts geattesteerd.
- de aangekochte dieren ten minstens 15 dagen en maximum 9 maanden voor de aankoop gevaccineerd waren.
- 2) In afwijking van het algemeen verbod, is het verhandelen van hobbypluimvee, al dan niet via de markten, **door een in Sanitel geregistreerde hobbyhouder** toegelaten onder de volgende voorwaarden:
- a) De houder is verplicht om al zijn kippen, kalkoenen, parelhoenders, kwartels (met uitzondering van dwerg-kwartels), fazanten, patrijzen, loopvogels, duiven van het geslacht Columba en pauwen door een erkende dierenarts te laten vaccineren tegen ND. Deze vaccinatie gebeurt ten minste één keer per jaar met een geregistreerd geïnactiveerd vaccin, met een interval van maximum 12 maand tussen 2 opeenvolgende vaccinaties en volgens de instructies en het entschema vermeld in de bijsluiters van het gebruikte vaccin. De vaccinatie wordt door de erkende dierenarts geattesteerd.
 - b) Voor het verhandelen naar een handelaar, moeten de verhandelde dieren volgens de instructies vermeld onder punt 1.c al tenminste 15 dagen en maximum 9 maanden gevaccineerd zijn.
 - c) Voor het verhandelen naar een andere houder van hobbypluimvee, al dan niet in Sanitel geregistreerd, moeten de verhandelde dieren gevaccineerd zijn volgens de instructies vermeld onder punt 1.c.
- 3) In afwijking van het algemeen verbod, is het verhandelen van hobbypluimvee door **een niet in Sanitel geregistreerde hobbyhouder**, met uitzondering van de verkoop via de markten, toegelaten onder de volgende voorwaarden:
- a) **De houder kan zonder voorwaarden zijn hobbypluimvee direct verhandelen met een andere hobbyhouder.**
 - b) De houder kan zijn kippen, kalkoenen, parelhoenders, kwartels (met uitzondering van dwergkwartels), fazanten, patrijzen, loopvogels, duiven van het geslacht Columba en pauwen verhandelen **aan een pluimveehandelaar** op voorwaarde dat:
 - i. deze dieren individueel **geïdentificeerd zijn met een gesloten niet-verwijderbare pootring**, verdeeld door een erkende vereniging als bedoeld in het koninklijk besluit van 2 juni 1998 betreffende de zoö-technische en genealogische voorschriften voor de verbetering en de instandhouding van de pluimvee- en konijnenrassen of in het besluit van de Vlaamse Regering van 19 maart 2010 betreffende de organisatie van de fokkerij van voor landbouw nuttige huisdieren.
 - ii. de verhandelde vogels door een erkende dierenarts tegen ND werden **gevaccineerd**. Deze vaccinatie gebeurde ten minste één keer per jaar met een geregistreerd geïnactiveerd vaccin, met een interval van maximum 12 maand tussen 2 opeenvolgende vaccinaties en volgens de instructies en het entschema vermeld in de bijsluiters van het gebruikte vaccin. De vaccinatie werd door de erkende dierenarts geattesteerd.

Systeem voor registratie van afstamming

Steunpunt Levend Erfgoed vzw gebruikt een eigen softwaresysteem om het Vereenvoudigd Beheer van Neerhofdieren (VBN) te kunnen doen. Het is een eenvoudig systeem dat enkel beoogt te registreren wie welke dieren houdt en hoeveel. Identificatie van de dieren is voor dit systeem niet nodig aangezien volgende gegevens door de fokker zelf kunnen ingevoerd worden. Iedereen die een account aanmaakt via www.sle.be en mijnSLE kan gratis het programma gebruiken. SLE-lidmaatschap is niet vereist.

In de databank volgende gegevens bijgehouden:

- de eigenaar
- het ras
- de kleurslag

Verder kan geantwoord worden op volgende vragen:

- Ik heb een idee van het aantal jonge en volwassen dieren per geslacht
- Ik heb alleen een idee van het aantal dieren per geslacht
- Ik heb alleen een idee van het aantal jonge en volwassen dieren
- Ik moet me beperken tot een globaal aantal dieren

Steunpunt Levend Erfgoed vzw werkt aan een nieuw patrimoniumbeheerprogramma waarin het ook voor neerhofdieren mogelijk zal zijn dieren op individuele basis te registreren en afstammingsgegevens zullen kunnen bijgehouden worden.

Selectie- en fokdoelstellingen

Het Zingems leghoen is een legras, maar ook als vleesleverancier niet te versmaden. Het legt getinte eieren van ongeveer 65 gram. Het doel van de fokkerij is de instandhouding met behoud van de kenmerken en de nutsdoelen.

De gezondheid van de dieren is van groot belang binnen de stamboekfokkerij. Fokkers worden geadviseerd om enkel dieren in te zetten met een probleemloze gezondheid die een minimum aan diergeneeskundige zorg vereisen en die geen zoötechnische gebreken vertonen.

Bijzondere aandacht gaat naar de soliditeit van het geraamte: geen krom borstbeen, geen kromme benen of tenen, geen X- of O-benen, geen karperrug, geen splitvleugels, kruisbekken... Doordat bij pluimvee meer lijnenteelt voorkomt, is grote aandacht nodig bij het beoordelen van de nakomelingen en kunnen genetische afwijkingen niet gebruikt worden voor de fok.

Van inteelt is sprake als twee dieren met elkaar worden gepaard die familie van elkaar zijn. Bij lijnenteelt wordt hetzelfde gedaan. Het verschil tussen inteelt en lijnenteelt betekent in de praktijk meestal een verschil in gradatie. Bij het toepassen van lijnenteelt is de achterliggende gedachte veelal om daarmee goede eigenschappen te 'verankeren' en zo zekerheid in de vererving te creëren.

Maar lijnenteelt en zeker inteelt geeft een verhoogde kans op het optreden van erfelijke afwijkingen en het optreden van inteeltdepressie (voornamelijk terug te zien in verminderde vruchtbaarheid en vitaliteit). Op populatieniveau is een verkleining van de genetische spreiding (dieren in de populatie worden steeds meer familie van elkaar).

Inteelt en lijnenteelt is af te raden als het om de instandhouding van het ras gaat.